

REVISTA ECONOMICĂ

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC

Apare odată pe săptămână sub direcția „SOLIDARITĂȚII“, asociația institutelor financiare române
 Redacția și administrația: Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 38 (edificiul Băncii Agrare S. A. Priv. Cluj).

ABONAMENTUL PE 1 AN LEI 120. — PE 1/2 AN LEI 60. — NUMĂRUL 2-50 LEI. —	COMITETUL DE REDACȚIE: Dom. RAȚIU, Ion I. LĂPĚDATU și Const. POPP Redactor responsabil: Vasile Vlaicu.	TAXA PENTRU INSERTIUNI: De fie-care cm ☐ 2 Lei. Bilanțurile după tarif special.
---	---	---

„Albina“ la aniversarea alor 50 ani de existență.

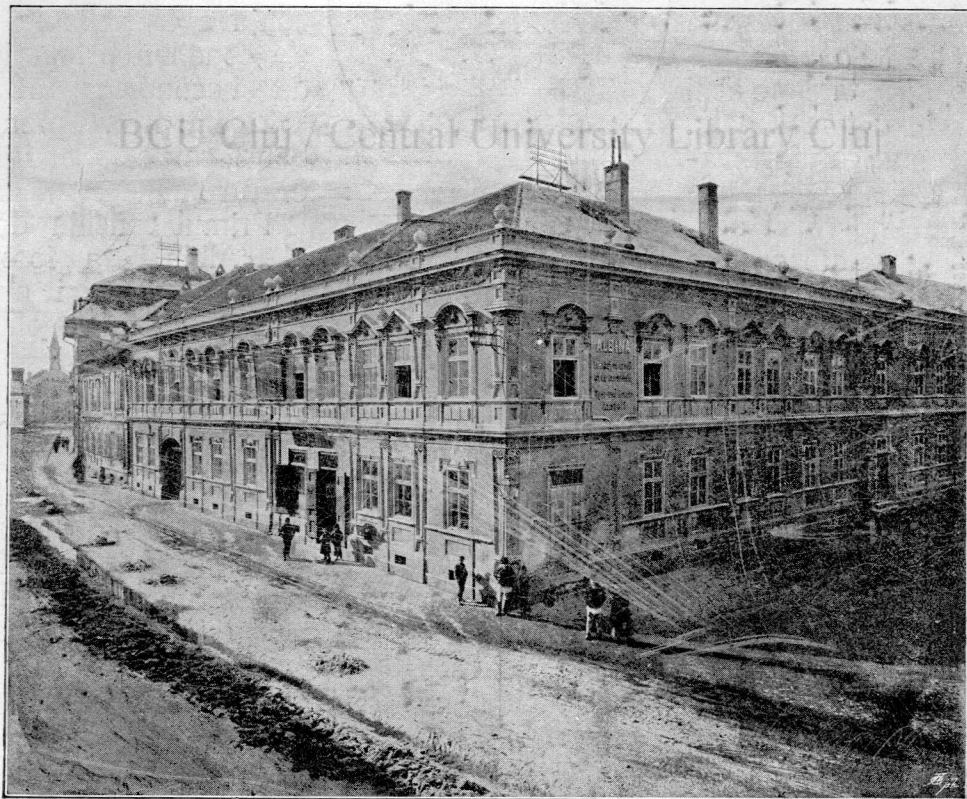
(1872—1922)

Cu titlu de mândrie națională înregistrăm aniversarea celor 50 de ani de existență al primului nostru institut financiar, «Albina» din Sibiu, a cărei istorie este strâns

fost într'adevăr reprezentanții economiei noastre naționale, de pe acele vremuri:

60 comersanți.

52 industriași,

Edificiul institutului de credit și economii „Albina“ din Sibiu.

legată de istoria neamului nostru românesc din Ardeal.

Acei 1098 de acționari, cari au semnat și suprasemnat primul capital societar al „Albinei“, încă în cursul anului 1871 în frunte cu *Dnii Alexandru și Antoniu Mocioni, Iacob, Bologa, Timotei Cipariu, Ioan Hannia, Paul Dunca și David Baron Ursu de Margine* au

41 avocați,

38 învățători,

140 preoți și alte fețe bisericești,

224 agricultori,

178 notari comunali, juzi și diferiți funcționari de stat și 365 diverși profesioniști liberi, ingineri, medici, privatieri și în fine o sumă frumoasă de comunități bisericești și

fonduri, toți și toate, dela primul până la ultimul, Români adevărați și oameni de bine, au clădit temelia «Albinei» cu 3242 acțiuni nominative á 100 Florini, din cari Comitetul fondator a fost necesitat să reducă 242 acțiuni suprasemnate, pentruca să rămână capitalul societar statutar de 3000 acțiuni á 100 Florini, total 300.000 Fl.

Apreciată prin prisma împrejurărilor de astăzi, fondarea «Albinei», avem de admirat acea solidarizare românească de acum 50 de ani, prin care cărturari și popor, comercianți, industriași alăturați cu profesioniștii titrați, funcționari de stat, învățători și fețele bisericesti de ambele confesiuni, urmând îndemnul dat de un modest dascăl, Visarion Roman, au realizat aceeace astăzi ni se pare un lucru firesc și ușor, o societate pe acții cu 300.000. Fl. Astăzi nici nu e nevoie de degetele dela amândouă mâinile, pentruca să numărăm numărul minimal de acționari capabili să fondeze o societate pe acții cu capital societar mult mai mare. Dar, astăzi 7 persoane, cari formează o societate anonimă, nici nu se mulțămesc cu una singură, ci aceleași persoane constituiesc alte două, trei și mai multe societăți anonime.

Ori pe vremea întemeierii «Albinei» încă nu era codificată Legea Comercială. Formalitățile de fondare și înregistrare, cari astăzi ni se par ușoare până la vexațiune, pe atunci erau pedeci de neînchipuit. Trebuia exoperată aprobarea tuturor ministeriilor și în special a ministerului de agricultură, comerț și industrie, până la ministerul de finanțe, care în ultimul moment mai pretindea și el alte 7 modificări în statute. Dar nici cu atâta nu era de ajuns. Statutele mai trebuiau întărite și de Maiestate Sa, Impăratul. Fapt este, că mai

înainte de lansarea prospectului de emisiune, statutele «Albinei» au trebuit să fie aprobate de guvernul ungar (ord. No. 6727 din 20 Iunie 1871 a min. Reg. Ung. de Agricultură, Comerț și Industrie), apoi întărite de M. S. Impăratul prin rescriptul dela Schönbrun din 14 Iulie 1871, dupăce s'au executat toate modificările impuse de sus. Toate acestea au fost posibile numai în urma intervențiilor repețite ale Domnilor Antoniu și Alexandru Mocioni.

A urmat apoi activitatea Comitetului Fondator, în cursul cărei activități prin apostolatul întemeietorilor și în special prin jertfa domnilor Mocioni și prin călătoriile fondatorului Visarion Roman, bărbat de o tenacitate extraordinară, cutreerând întreg Ardealul și Bănatul, la 1 Decembrie 1871 capitalul social era deja suprasemnat.

Astfel ajungem la memorabila zi de 14 Martie 1872, când în prezența a 42 acționari cu 172 voturi s'a constituit primul institut de credit și economii românesc.

Zicem: primul pentrucă puținele bănci, cari existau în Principate, nu erau românești, ci jidovești.

Primul consiliu de administrație al «Albinei» a fost parte numit

de fondatori, parte ales și s'a compus din următorii Domni: Mitropolitul Dr. Ioan Vancea, Gligor Matei, Elia Măcelariu, Dr. Aureliu Maniu și Ioan Popescu aleși pe lângă Dnii numiți de fondatori și anume: Iacob Bologa, Timotei Cipariu, Paul Dunca, Ioan Hannia, Alexandru Mocioni, Antoniu Mocioni și David Baron Ursu de Margine.

Anul calendaristic 1872 nefiind un an de gestiune complet, bilanțul încheiat la 31 Decembrie 1872 nu s'a prezentat adunării generale. S'a făcut însă totuși pro domo.

Iată datele acelu bilanț:

Alexandru Mocioni fondator și primul președinte al «Albinei».

ACTIVE.

Capital de acții	Fl. 154.371'61
Efecte	" 10.332'72
Cambii	" 48.206'12
Imprumut la reuniuni	" 150.071'50
Spesele înființării	" 11.145'90
Tipărituri	" 600'—
Valute	" 86'80
Cassa, numerar la Centrală și la Reuniunile de credit	" 5.785'28
	Fl. 383.809'96

PASIVE.

Capitalul acționarilor	Fl. 300.000'—
Depuneri	" 26.173'87
Fondul de gar. al reun.	" 30.102'50
Fondul de rezervă	" 4.364'20
4% int. F. gar. reuniun.	" 444'72
Creditori	" 12.999'25
Interese transitoare	" 1.224'03
Profit	" 8.601'40
	Fl. 383.809'97

Distanța de 50 de ani împliniți nu s'ar putea exprima prin nimic mai caracteristic decât prin cifrele acestui bilanț în comparație cu cifrele bilanțului prezentat astăzi adunării generale.

Dela suma de 5,785'28 Florini, câtă era starea casei în numerar acum 50 de ani, poziția aceasta a crescut la aproape 28 milioane și jumătate lei, bonurile dela bănci fiind de aceeași calitate ca și numerarul casei, o creștere de aproape șase mii de ori a stării inițiale. Activele cresc dela 383,809'97 Florini la 251 milioane lei, o creștere de aproape o mie de ori a nivelului dela plecare.

Capitalul societar, urcat prin cinci emisiuni, a crescut dela 300,000. Florini la 10 milioane lei până la 31 Decembrie iar cu ultima emisiune care aparține gestiunii anului curent și care a reușit complet, s'a sporit la 25 milioane lei.

Fondul de rezervă crește dela 4,264'20 Florini la peste 6 milioane și jumătate lei, iar depunerile cu libele și în cont curent cresc dela 26,173'87 Florini la aproape 208 milioane lei, o înmulțire de aproape 10 mii de ori starea primului an.

Diversele ramuri de operațiuni s'au introdus rând pe rând în gestiuni de afaceri, abandonându-se numai *reuniunile de credit* organizate cam în felul și funcțiunea cooperativei de credit. Încă în anul 1874 s'a constatat, că terenul nu era destul de propice pentru dezvoltarea reuniunilor de credit. Au fost cultivate însă creditele cambiale cu acoperire ipotecară, împrumuturile ipotecare în scrisuri fonciare mult mai înainte de înființarea creditului fonciar urban și rural în principatele românești, apoi creditele de cont curent, începute la filiala din Brașov, care pe atunci era un emporiu de comerț, iar pentru populațiunea agricolă s'au cultivat așa-numitele credite fixe țărănești (cu acoperire ipotecară) și obligațiunile cu caventați țărănești (credite personale).

Dar creșterea institutului a fost împedată decenii de-a rândul prin persecuțiuni, și-cane, campanii vehemente și prigonirile, la cari a fost expusă „Albina“ din partea stăpânilor de pe vremuri, atât direct, cât și indirect.

Astfel în primii 47 ani activele institutului au crescut, ce e drept, dar numai la 29 milioane, până când în ultimii trei ani dela întregirea Țării încoace, i s'a dat posibilitatea să se desvoalte în libertate, activele s'au înzecit în acest timp scurt. Această creștere din ultimii trei ani s'ar părea unora ca o săritură

bruscă. Dar noi, n'am fi cronicari fideli, dacă nu am spune, că ori-cât de mare s'ar părea avântul „Albinei“ în ultimii trei ani, totuși el ar fi putut fi mult mai mare, dacă în cursul războiului „Albina“ nu ar fi fost silită să su-poarte pierderea unui isvor de venit: *Intre-pozitele din gara Brașov*. Ne putem ușor închipui ce dezvoltare ar fi trebuit să ia în mod firesc „Albina“ în anii din urmă, dacă ar fi avut și aceste magazine, vândute în 1917. Am fi înregistrați, de sigur o înflorire cu mult mai mare a institutului și tocmai împrejurarea aceasta ne îndreptățește a susține, că înzecirea activelor în ultimii trei ani nu însemnează nici o săritură bruscă în avântul progresului. De prezent „Albina“ își edifică Intrepozitele din Cluj, cari sunt chemate să repare pierderea isvorului de venit al celor din Brașov.

Acum 50 de ani „Albina“ avea trei funcționari: pe *Visarion Roman, director, Stefan Lissai, contabil, și Cristian Zidu, oficial*.

Astăzi „Albina“ are preste 150 funcționari la Centrală și la cele 8 filiale.

În rolul ei financiar istoric „Albina“ a întemeiat sau a financiarizat întemeierea a celor mai multe și mai importante bănci românești din Ardeal și a alimentat cu credit ieftin o întreagă populațiune agricolă. Pe teren cultural a făcut mai mult decât ori-care bancă românească din Ardeal, premergând cu exemplu viu în sprijinirea tuturor instituțiilor culturale. La întemeierea „Asociațiunii“ „Albina“ a fost în șirul primilor fondatori, „Școala Civilă a Asociațiunii“ are a-i mulțami în partea cea mai mare existența. A înființat și susținut singură „Masa Studenților“, în care a crescut preste 450 elevi la școlile medii din Sibiu. Acești 450 beneficiari ai Mesei Studenților au ajuns la situații independente, ba chiar la situații înalte, între cari numărăm mai mulți foști miniștri, deputați, avocați, profesori, medici, ingineri, scriitori etc. și avem de observat, că la „Masa Studenților“ se servia nu numai hrană trupească, ci și educație socială sub conducerea Reuniunii Femeilor Române din Sibiu în frunte cu Doamna Maria P. Cosma, purtând grija nu numai de partea tehnică, ci și de partea culturală, socială. La exemplul „Albinei“ apoi s'au înființat mese studențești (căminuri de studenți) și în alte centre. Din beneficiul anului curent, după dotarea fondurilor de rezervă cu sume importante și după urcarea dividendei la 16⁰/₀, apoi după distribuirea sumei de 285.000 Lei pentru diverse scopuri culturale, suntem informați, că se va propune adunării generale

iubilare din 14 l. c. votarea unei sume de o jumătate milion lei pentru edificarea unui internat de băieți. Aceasta sumă e a se plăti în 5 rate anuale à 100,000 Lei, iar la caz, că clădirea se va termina mai curând, firește, suma se va plăti deodată.

În fine suntem informați, că din prilejul festiv al zilei iubilare se va repara o suferință adânc simțită a acelor, cari au avut partea leului în activitatea și dezvoltarea institutului și anume: a pensioniștilor „Albinei“, cari au fost surprinși de situația financiară gravă de astăzi cu micile lor pensuni, croite după prevederile normativelor în cifre de proporții triste pe lângă scumpetea actuală. Este o disproporție tristă între intențiunile acelor, cari s'au îngrijit pe vremuri de asigurarea demnă a pensioniștilor, fără să fi putut vedea o devaluare a banilor și o scumpete ca cea de astăzi. Dorim din tot sufletul, să salutăm gestul de echitate al organelor suverane, apărându-și pensioniștii, mari și mici, cari au dus greul lucrărilor timp de o jumătate de secol.

De fapt, nu putem trece cu vederea, că corpul funcționarilor „Albinei“ a fost totdeauna un corp select, un corp de elită, bine instruit și disciplinat, aproape fără păreche. Căci pe lângă o selecționare scrupuloasă a funcționarilor la anganjare, aceștia făceau școală, instrucție specială și examene chiar și în cursul anilor de serviciu. Iar ce privește abnegațiunea, devotamentul și prestațiunile, avem exemple de eforturi personale, cari au depășit mult măsura normală. Spiritul de jertfă în interesul instituțiunii a avut de altfel rădăcini adânci în exemplul fondatorilor și în exemplele primilor funcționari. Așa de ex. la anul 1872 Cassierului I. Hannia i se dă absolutul pentru gestiunea, sa iar *pentru serviciile de 8 luni de zile i se votează o remunerație de 500 Florini*, pe care dânsul nu o primește până atunci, până când institutul nu va fi în stare să o facă din câștigul său propriu. Sau: primul director și fondatorul „Albinei“, Dl Visarion Roman, *lucrează trei ani de zile fără leafă*, adevărat jertfînd din al său pentru cheltuielile de fondare. În sfârșit isbutind după trei ani cu întemeierea institutului i se acordă o indemnizație de 3,000 Florini. Sau: Timotei Cipariu și Dr. Ioan Vancea renunță simplu la calitatea de membri în Consiliul de administrație, în timp-ce jetoanele de prezență ale membrilor Consiliului pe anul 1873 (12 membri în 16 ședințe) se cifrează la un total de 206 Florini. Această tradițiune de jertfă, abnegațiune,

devotament, s'a perpetuat apoi în mod firesc. Intr'adevăr nu știm ce să admirăm mai mult: spiritul de jertfă și abnegațiune, eforturile extraordinare în muncă, sau modestia și cumpătarea măsurată pe renunțare, după cari s'a purtat gestiunea „Albinei“.

Clădită din materialul descris la început, lucrând sub conducerea și cu executiva unor bărbați călăuziți de calitățile descrise aici, a fost, firește, imposibil, ca „Albina“ să nu fi trecut ușor preste ori ce pedeci i s'ar fi pus în cale. Chiar în anul al doilea al existenței sale a avut de înfruntat un an de criză financiară, brăvându-o cu succes. Apoi în șirul anilor a învins nenumărate pedeci și greutăți, cari au fost reduse inofensive instituțiunii, admitând cel mult o moderațiune a dezvoltării, în timp-ce soliditatea „Albinei“ a devenit prototipul băncilor românești.

Nu putem avea pretenția de a înșira nici măcar în mod sumar istoria de 50 ani a „Albinei“ în aceste câte-va rânduri.

Ar fi să facem istoria tuturor ramurilor de operațiuni în cadrul concertului financiar-economic din Ardeal, să descriem evenimentele și epocile marcante rând pe rând, să apreciem activitatea factorilor și instituțiunilor, cari au influențat și cari au fost influențate de activitatea „Albinei“ în curs de 50 de ani, ar fi să arătăm în cifre statistice activitatea național-economică și culturală a băncii, rezultatele obținute precum și direcția institutului.

Acestea toate formează obiectul unei monografii complete, despre care suntem informați, că este în lucrare.

Tot ce putem face aici, este să arătăm în câteva cuvinte cele trei faze de dezvoltare, mai bine zis, cele trei epoce din istoria „Albinei“ și anume:

- a) epoca începutului,
- b) „ consolidării și dezvoltării,
- c) „ progresului.

a) Epoca începutului.

Se începe, după noi, cu terminarea lucrărilor pregătitoare, deci după activitatea Comitetului Fondator, care în 1872 a cedat «cu mândrie» locul său consiliului de administrație, conștiu fiind, că lucrările sale vor aduce fructe binecuvântate. Mai precis, epoca începutului datează dela prima adunare generală ordinară, în care Consiliul pe Administrație a declarat:

„Am pus, Domnilor, începutul începutului“.

Ea cuprinde 14 ani din viața institutului, condus de primul ei director: Visarion Roman și apoi timp de câteva luni după moartea primului, de către Directorul interinmal Ioan Gh. Ioan, până la 31 Decembrie 1885.

Visarion Roman s'a născut la 5 Iulie 1833 în comuna Seuca, jud. Târnava-Mică. A studiat în Medias, Târgu-Mureș și Sibiu, absolvând în locul din urmă teologia. A fost

învățător, apoi profesor suplent la institutul pedagogic, redactor la „Telegraful Român“, „Amicul Școlii“ și „Albina Carpaților“. A publicat mai multe traduceri de cărți didactice și a compus o „Carte de cetire“. Principala lui operă a fost fondarea „Albinei“. A fost aceea ce se numește: *self-made-man*, om care s'a ridicat prin propria sa energie. Avea un spirit viu de observație, purura în agitație, omul practic al încercărilor neobosite, dotat cu o stăruință și tenacitate extraordinară. La 1869 fusese angajat la societatea de asigurare „Transylvania“ din Sibiu, pentru a face propagandă la subscrierea de acții și achiziție pentru acel institut. A observat însă în curând ingratitudea

lucrării, la care se angajase și s'a convins din propria experiență de valoarea propagandei sale vii, stabilindu-și, că cu aceeași osteneală s'ar putea forma și un institut curat românesc întradevăr după pregătirea cadrelor de organizație prin lucrarea statutelor și câștigarea celor mai fruntași bărbați ai economiei naționale, după călătorii repetite la Viena și Budapesta, Visarion Roman a cutreerat formal întreg Ardealul și Banatul, adunând subscrierile de acțiuni necesare (cu renunțarea la comisionul de $1\frac{1}{2}\%$ statutar). În Viena și Budapesta a studiat organizația și gestiunea celor mai de seamă bănci, cum și bursa, profitând, cum raportează singur, într-o lună, cât alt-unde va într'un an. Studiul de specialitate

și-l începuse încă de mai înainte, parte în praxă la banca „Transylvania“, parte în teorie prin studiu de zi și noapte.

Conducerea institutului a purtat-o exact după prevederile statutelor, ce le redactase singur. În 1875 statutele s'au modificat în urma introducerii Legii Comerciale. Tot în 1875 s'a cumpărat și casa institutului cu frontul spre Strada Măcelarilor, care s'a extins apoi în front și flancuri, ajungând de prezent vecină cu Seminarul „Andreian“, în fața Catedralei.

Observăm în această epocă organizarea și apoi sistarea *Reuniunilor de Credit*, 17 la număr în Sibiu, Săcădate, Fofeldea, Mercuria, Marpod, Cut, Săsăuș, Cichindeal, Scorei, Luța, Chisetău, Susani, Sân-Nicolaul Mare, Orșova, Timișoara, Lugoj, Oravița. Astăzi, când vedem înaintea noastră greutățile, cu cari se luptă cooperativele de credit, putem crede, că pe atunci terenul era încă neprielnic dezvoltării reuniunilor de credit. Și dacă se zice, că cei mai mulți debitori, la scandență nu s'au îngrijit de achitarea datoriilor, este numai just să ne gândim, că anul 1873 a fost un an de criză

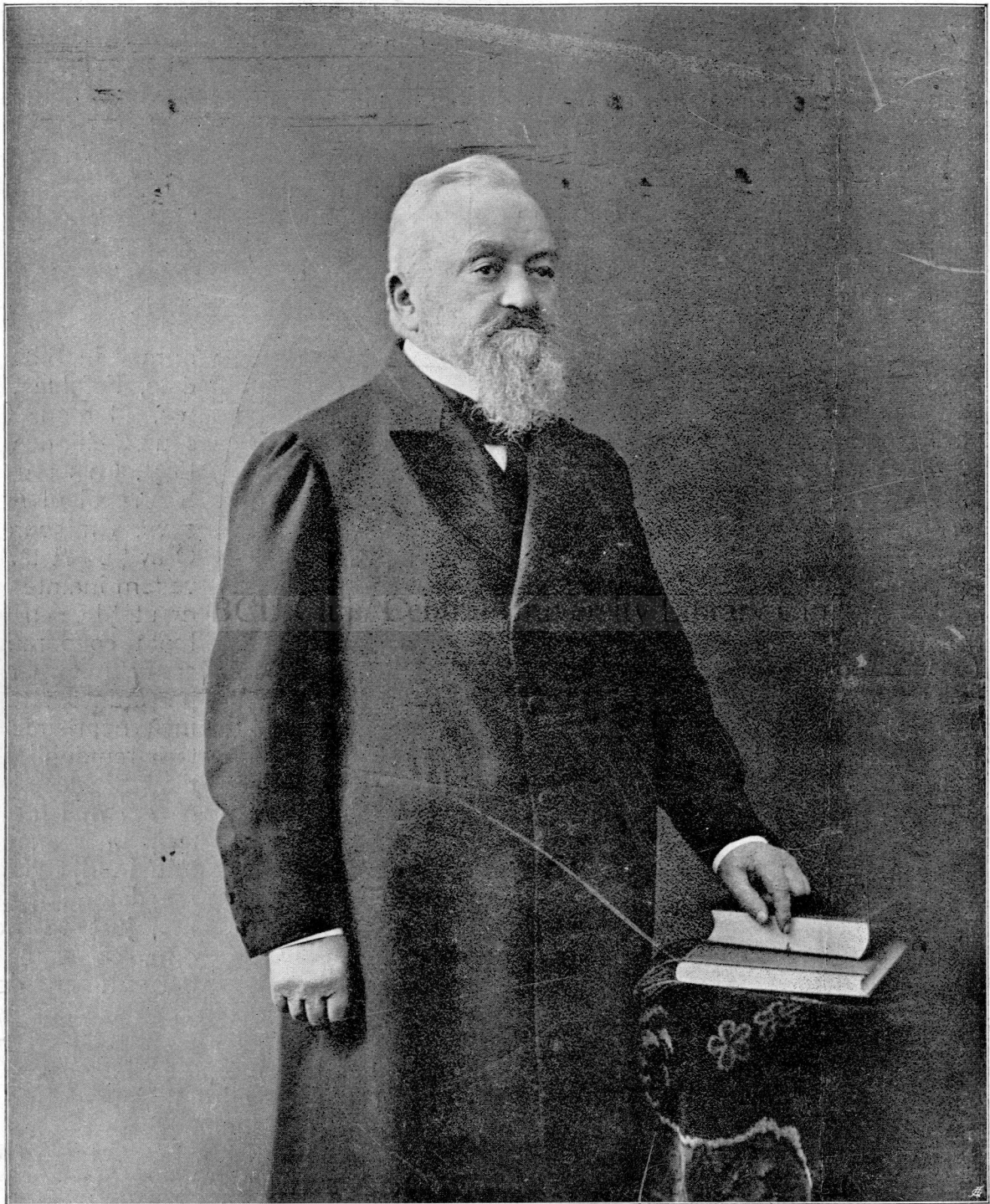
Visarion Roman
fondatorul și primul director al Albinei.

financiară, care a fost în stare să clatine și instituțiunile mai mari, iar nu niște mici reuniuni de credit, abia începute. Astfel în 4 Aprilie 1874 Consiliul de administrație decide desființarea tuturor reuniunilor de credit.

Visarion Roman a funcționat ca director până 11 Mai 1885. Sub conducerea sa institutul și-a început cele mai multe din operațiunile sale: escontul, depunerile spre fructificare, împrumuturile hipotecare, creditele fixe țărănești și creditele personale țărănești, conturile curente și împrumuturile pe mărfuri creditele cambiale cu acooperare hipotecare, emisiune de scrisuri fonciare, reescontul și diverse afaceri în comision, schimb de monete, operațiuni de incasso.

După moartea directorului Visarion Roman, a funcționat ca director provizoriu până la 31 Decembrie 1885.

16 Iulie 1877. Cu dl Parteniu Cosma se începe epoca de consolidare și de dezvoltare a „Albinei“

Parteniu Cosma
fost director executiv al Albinei,

Încă din 18 Decembrie 1885 a fost ales ca director executiv pentru 1 Ianuarie 1886, **dl Parteniu Cosma**, fost membru în Consiliul de administrație și delegat în direcțiunea institutului, fost avocat al „Albinei“ încă din

b) Epoca de consolidare și dezvoltare.

Dl Parteniu Cosma s'a născut la 12 Februarie 1837 în Beiuș. A studiat gimnaziul din Beiuș, teologia în Arad, facultatea de drept în Budapesta. A fost secretarul lui Em.

Gozsdu în cancelaria advocațională, redactor la „Telegraful Român“ și la „Concordia“, primul președinte al societății academice literare „Petru Maior“ din Budapesta. Și-a deschis cancelarie advocațională în Beiuș și a funcționat 9 ani ca avocatul domeniilor episcopoești. La 1872 a fost ales deputat al Beiușului pentru cameră și apoi reales ca deputat încă în două rânduri, cu programul partidului național. La 1876 s'a mutat la Sibiu, unde fusese ales avocat al institutului „Albina“. A purtat un rol conducător în toate congresele naționale-bisericești din Sibiu și la sinoadele arhidieceșane. Politica militantă a abandonat-o la 1884, dedicându-se „Albinei“ și instituțiilor culturale.

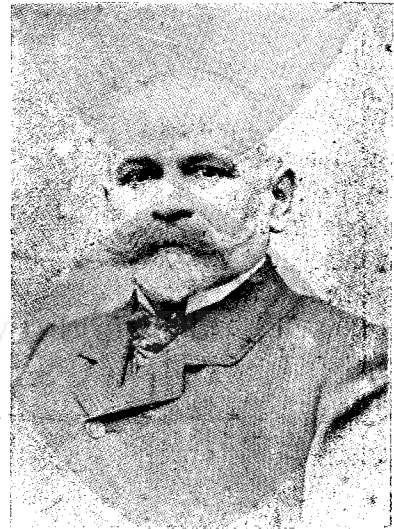
Sub conducerea dlui Parteniu Cosma institutul s'a consolidat și s'a dezvoltat în toate privințele. Inființarea filialelor „Albinei“ este opera D-Sale, în colaborare cu dl Dominic Rațiu, actualul director financiar al „Bănci Agrare“. Filiala din Brașov, deși inființată la 1882, se datorează tot activității dlui Parteniu Cosma, pe atunci delegatul direcțiunii. Cu concursul D-Sale organizează dl Dominic Rațiu Bănatul, inființând Filialele din Lugoj prin fuziune cu „Lugojana“, în Bozovici, prin fuziune cu „Nera“, urmează expoziturile din Zorlenț-Mare și Sânmiclăușul-Mare și agen-tura din Orșova.

Filiala din Brașov fu dezvoltată cu între-pozitele din gara Brașov. Tot sub conducerea dlui Parteniu Cosma s'au făcut mai multe urcări de capital. La această epocă aparține activitatea creatoare a „Albinei“ inființând și ajutând să se inființeze o mulțime de institu-țiuni financiare și culturale românești în Ar-deal. S'au inființat rând pe rând: „Furnica“ din Făgăraș, „Ardeleana“ din Orăștie, „Vic-toria“ din Arad, „Timișiana“ din Timișoara, „Mureșiana“ în Reghin, „Lipovana“ în Lipova, „Hațegana“ în Hațeg, „Silvania“ în Șimleul-Silvaniei, „Satmareana“, „Crișana“, „Hune-doara“ etc. etc.

În jurul „Albinei“ se formează cu sprijinul dlui Parteniu Cosma și la inițiativa dlui Dominic Rațiu „delegațiunea băncilor“ care funcționa prin „Conferințele directorilor de bancă. Câți-va ani mai târziu se inființează „Solidaritatea“ Asociațiunea institutelor finan-ciare Române și în cadrul acestora, la ini-țiativa secretarului „Albinei“, dl Cornel Diaconovich, se întemeiază „Revista Economică“, numărând astăzi 23 ani de existență. Cola-boratorii cei mai distinși și mai activi ai di-

rectorului dl Parteniu Cosma au fost dnii Dominic Rațiu, Dr. Cornel Diaconovich, Ion I. Lăpedatu și Constantin Popp. Sub egida „Solidarității“, și cu concursul eficace al tu-turor băncilor românești în frunte cu „Albina“ se inființează la 1912 „Banca Generală de Asigurare din Sibiu“.

Consolidarea și dezvoltarea institutului s'au făcut în mod atât de temeinic, încât la trecerea în pensiuine a dlui Parteniu Cosma, la deslănțuirea războiului mondial, „Albina“ a fost în stare să supoarte greul războiului de 4 ani, fără a pierde materiale, din contră dezvoltându-se în același timpuri și suportând toate mizeriile, la cari a fost expusă din par-tea autorităților maghiare. Că a putut-o face,

Iosif Lissai
directorul Albinei 1914—1920.

este incontestabil rezultatul activității de con-solidare a institutului. Această epocă cuprinde, de sigur, partea cea mai bogată din mono-grafia celor 50 ani de existență ai băncii. Această epocă de consolidare noi am ținea-o până la 1919, de când se începe a treia:

c) Epoca progresului.

Dela întregirea Țării încoace se începe pentru «Albina» epoca progresului în libertate.

Ținând cont de continuitatea naturală, Con-siliul de administrație a «Albinei» a ales de direc-tor executiv, pe cel mai vechiu funcționar superior al institutului, pe dl Iosif Lissai, fost șef contabilul băncii câteva decenii, unul dintre cei mai conștiențioși și mai devotați funcționari. Dar aceasta s'a făcut încă în 1914, când împrejurările războiului nu lăsau să se înceapă o epocă nouă în viața institutului.

Odată cu razele libertății încep să răsară însă imediat după marea adunare națională dela Alba-Iulia zorile unui viitor de progres strălucit pentru «Albina».

Ca cel mai vechiu și cel mai bine consolidat institut românesc din Ardeal, «Albina» era chemată să facă în aceste timpuri grele de tranziție, serviciile de Tezaur pe seamă autorităților civile și militare. Și ea și-a făcut datoria națională, justificând pe deplin încrederea publică, cu care fusese onorată.

Inființarea filialelor din Cluj, București și Timișoara au trebuit să urmeze prin necesitatea firească a lucrurilor, în tocmai ca și ultimele două emisiuni de acțiuni. Încrederea

Constantin Popp
actual director al Albinei,

publică în «Albina» a crescut în timpul din urmă în modul cel mai firesc, iar astăzi suntem martori la începutul progresului.

Tragem numai concluzia logică, că «Albina» va fi sprijinită cu încredere unanimă în toate acțiunile ei inițiative național-economică, ce le va întreprinde. Conducerea actuală este deșusă în mâinile a doi dintre cel mai vechi funcționari superiori ai institutului: dl Ioan Vătășan, fost șef-contabilul «Albinei» și dl Constantin Popp, fost șeful lichidaturei, bine cunoscut cetitorilor noștri ca redactorul de preste două decenii al «Revistei Economice».

Ne place a constata, că Consiliul de administrație se onorează pe sine atunci, când își onorează proprii săi funcționari, cari de trei decenii muncesc cu devotamentul tradițional în calitate de funcționari superiori, încredințându-le conducerea institutului. Căci,

într'adevăr, după cum am amintit la alt loc, «Albina» a fost institutul românesc, care a creat clasa funcționarilor de bancă români, atât de bine apreciați, o clasă, care numără mai multe sute de contabili și funcționari și nu este numai unul dintre funcționarii «Albinei» ci sunt mai mulți, cari au fost onorați cu conducerea altor institute financiare române, dintre cele mai mari. Aceasta spre binele celor din urmă și spre onoarea «Albinei». Se respectă deci obiceiul util, de a încredința conducerea institutelor în mâinile celor mai vechi funcționari superiori, față de vechiul obicei de a supune aparatul băncilor conducerei unor persoane streine de gestiunea

Ioan Vătășan
actual director al Albinei,

tehnică a institutelor interesate și pentru rezoane de politică de partide.

Astfel cu toată sinceritatea ne permitem a felicita institutul iubilant pentru alegerea sa, căci recunoaștem între albinele cele dintâi ale «Albinei» pe actualii directori.

Concluziuni.

Acționarii primului nostru institut de bani pot fi cu drept cuvânt felicitați pentru norocul de a fi trăit ziua memorabilă a aniversării de o jumătate de secol dela înființarea «Albinei» și încă sub auspiciile cele mai bune pentru un viitor de progres bine întemeiat.

Fondatorii «Albinei», aproape toți trecuți la cele eterne, merită prinoul nostru de recunoștință, că ne-au dat prilejul unui eveniment de mândrie națională în această zi memorabilă, împreună cu toți membrii Consiliilor de

administrație și de cenzori, cari s'au perondat în cursul unei jumătăți de veac la cârma institutului.

Corpul funcționarilor »Albinei«, care a dus greul lucrărilor timp de 50 ani cu devotament, abnegațiune și spirit de jertfire de sine, cu conștiințiositate și laboriositate fecundă, de mulțori cu eforturi neobișnuite, să primească salutul nostru loial, plin de dragostea colegialității. Atâta avem, atâta dăm.

În sfârșit economiei noastre naționale i se pregătesc în anii viitori, rând pe rând, prilejuri analoge de aniversare, căci rând pe rând ne vom vedea în fața fructelor de 50 ani dela încolțirea semințelor aruncate pe pământul fertil al economiei noastre naționale de către primul semănător, care a fost »Albina«, iubitoare astăzi.

VASILE VLAICU.

CRONICA.

„Banatul“ bancă de credit și economii, a investit cu drept de procură pe dnii: N. Proșteanu, Dr. I. Jucul și Dr. C. Lupea.

„Corvineana“ inst. de credit și econ. în Hunedoara își urcă capitalul la 250,000 lei.

„Lebeda“ prima întreprindere pentru prelucrarea penelor, lânei, vatei și confecționării rufăriei pentru paturi s'a înființat cu un capital de 500,000 lei și se proiectează de prezent urcarea capitalului la 1 milion lei. Fabrica o financiază banca „Vatra“ din Cluj, având mașini din Germania. Directorul fabricii este dl Eugen Rosescu, președintele direcțiunii Dr. Simion Tamaș.

Fabrică de pansamente cu capital de 1 milion lei se înființează în Cluj.

Sucursala Băncii Naționale din Sibiu pregătește lucrările pentru a transforma Soc. de exploatare a izvoarelor minerale „Malnaș“ în Societate pe acții.

Prețul spiritului. În Banat prețul spiritului din porumb e 41 lei, rachiul de prune 45—50 lei.

Banca Centrală a fondat o nouă Soc. an. sub firma Ferrara cu un capital de 2 milioane lei. Noua întreprindere se va ocupa cu aducerea în circulațiune a produselor întreprinderilor fondate de Banca Centrală și va întreprinde și reprezentanța co nșionară de articole tehnice din străinătate.

Asociațiunea Exploatatorilor și Importatorilor a luat ființă în 26 Februarie în Cluj sub președența dlui Dr. T. Mihali. Scopul acestei asociațiuni este, să pună capăt multelor anomalii și greutăți la care erau supuși exportatorii și importatorii țării

noastre. Valuta nefavorabilă, politica vamală greșită, măsurile pripite lipsite de rațiune, neascultarea forurilor competente la aducerea de ordonanțe și legi, formalitățile multe, toate aduceau cu sine scumpirea îngrozitoare a mărfurilor. Prin noua asociațiune se sperează ameliorarea acestel situații nefavorabile. Președinte s'a ales dl T. Mihali, director Silviu Ittu. În noua asociațiune fac parte: Asoc. com. și ind. de lemne din Ardeal, Sindic. constructorilor, Sind. de spirt, Sind. de ouă, Asoc. com. și ind. de piele, etc. Biroul Asociațiunii este în Cluj, Strada Memorandului No. 3 etaj I.

Coroanele neschimbate. Ministerul de finanțe a luat următoarele dispozițiuni privitor la coroanele neschimbate: orice posesor de coroane stampilate sau nu, este obligat a face o declarațiune la adresa Ministerului de finanțe la București indicând numele, pronumele sau firma, eventual instituțiunea, domiciliul, Str. și nr. precum și profesiunea precizând suma ce posedă și în ce fel de monedă. Având acestea declarațiuni Ministerul va ține seamă de ele la cota parte de despăgubiri ce va reveni fiecărui declarant cu ocazia lichidării conturilor cu Banca Austro-Ungară. Într'o cerere pot face mai mulți declarațiuni (timbru după fiecare declarant 1 leu 25 bani). Monedele declarate deocamdată nu trebuie depuse.

Exportul Germaniei îngenunchiate și învinse, în luna Ianuarie a întrecut cu 1 miliard și 700 milioane mărci importul.

Magazie pentru mărfurile române-cehoslovace se va leființa în Oradea-Mare.

Retragerea din circulație a banilor de hârtie de 25 și 50 bani. Ministerul de finanțe a îndrumat toate cassierile de stat ca să rescumpere din 1 Apr. toți banii de hârtie 25 și 50 bani cu noua monedă metalică ce va trimite în câteva zile.

Anglia a trimis vite României. Micii sgricultori din Anglia auzind și citind de pagubele ce au îndurat în acest războiu micii agricultori din vechiul regat, cărora Germanii le-au recvirat toate vitele, le au trimis în dar vite bune și de soiu pentru premenirea raselor și ajutorința la agricultură și economie. După cum cetim din gazete, aceste vite nu s'au împărțit agricultorilor mici ci au fost luate de câțiva miniștri și boieri pentru moșiile lor,

Export de vite în Turcia. Bănatul fiind năpădit de comercianți turci se încheie multe transacțiuni cu ei pentru vinderea de vite și exportarea lor în Turcia. Cu toate că nu am aflat prețul ce se oferă, dar ni se comunică că exportul e rentabil. Se fac negocieri pentru transportarea lor și în Egipt care se va face prin Constanța—Constantinopol. Rezultatul acestui export îl vom simți și noi, se manifestază deja o urcare a prețului vitelor.

„CRIȘANA” institut de credit și economii, BRAD.**CONVOCARE.**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CRIȘANA”, sunt invitați prin aceasta la

a XIV-a adunare generală ordinară

care se va ținea **Marti, în 28 Martie 1922, la 3 ore p. m.**, iar în cazul că nu se vor prezenta acționarii în număr suficient, adunarea se va ținea la 4 Aprilie 1922 în localul institutului cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea.
2. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, bilanțul anului 1921 și distribuirea profitului curat.
3. Alegerea alor 7 membri în direcțiune.
4. Fixarea marcelor de prezență pentru direcțiune și a speselor de călătorie pentru comitetul de supraveghiere.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute.

§ 21 al. 2. „Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și instituturile prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari”. 22 §. „Numai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta pe lângă revers acțiile și resp. titlurile provizorii, eventual și dovezile de plenipotență la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiilor și resp. a titlurilor provizorii la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării”.

În legătură cu cele cuprinse în § ul din urmă notificăm, că pentru depunerea respective primirea acțiilor și a titlurilor provizorii și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat toate instituturile cari sunt membre la „Solidaritatea” din Sibiu.

Brad, la 2 Martie 1922.

Direcțiunea.

Activa**Contul bilanț la 31 Decembrie 1921****Pasiva**

Cassa	673,521	59	Capital societar 10,000 acții a 50 Lei	500,000	
Capitale elocare la alte bănci	5 395 898	39	Fond general de rezervă . 450,000—		
Cambie	929,911	—	Fond special de rezervă . 101,065.53	551 065	53
Imprumuturi hipotecare	34,361	04	Fond de penziuni	150,820	
Obligațiuni cu cavenți	144,873	50	Fond filantropic „V. Damian”	15,000	
Imprumuturi în cont-curent	1.956,140	79	Depozite spre fructificare:		
Lombard	104 066	03	pe libel 7.942,131.34		
Efecte proprii	272,737	—	în cont-curent . . . . . 503,080—	8.445,211	34
Mărfuri curente	392 240	60	Depozite de cassa	138,596	40
Realități	99,599	85	Diverși creditorii	75.241	69
Mobiliarul magaziei	75,000	—	Dividende neridicate	6864	
			Interese transitorii, anticipate	53,473	30
			Profit curat	142 077	53
	10.078 349	79		1.0078,349	79

Pierdere Contul Profit și Pierdere la 31 Decembrie 1921**Profit**

Interese după depozite spre fructificare	220,546	77	Interese dela cambii	82,318.61	
Interese după fondul de penziuni	7154	72	Interese dela împrum. hipot.	4982.70	
Salare	72,056		Interese dela oblig. cu cavenți	6827.20	
Bani de cvartir	2900		Interese dela capitale elocate		
Diverse spese	45,952	16	la alte bănci 139,695.20		
Chirie	700		Interese d. împrum. în cont-crt.	70,690—	
Marce de prezență	5520		Interese dela efecte proprii	5570—	310,083 71
Contribuție către stat și comună	26,481	89	Chirii și arânzi	9251	
Dare după interese de depuneri	30,592	43	Proviziuni	5268	73
Profit curat	142,077	53	Venite dela mărfuri	229,378	06
	553,981	50		553,981	50

Ghișa m. p. director-executiv.

Brad, la 31 Decembrie 1921.

Alexă Sfăt, contabil.

Direcțiunea:

Cornel Lazar președinte.
Virgil Bulz m. p.

Aron Roman m. p.
Dr. Nerva Oncu m. p.

Ioan Cutean m. p.
Nicolae Bedea m. p.

Iuliu Papp m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat exacte. — Brad, la 2 Martie 1922.

Ioan Perian m. p. Ioan Fugăta m. p. Ioan Imperat m. p. Nicolae Popp m. p. Andron Bogdan m. p.

„ARADANA“
Societate Comercială și Industrială pe acțiuni în Arad.

CONVOCARE.

Direcțiunea societății comerciale și industriale pe acțiuni „ARADANA“ în virtutea §-lui 14 din statute convoacă prin aceasta pe Domnii acționari la

II-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad la 19 Martie 1922 st. n. Duminică la orele 11 a. m. în localurile institutului «ARADANA» Bulevardul Regele Ferdinand I. No. 24 cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii, al Consiliului de Control și aprobarea bilanțului încheiat la 31 Decembrie 1921.
  2. Deciderea asupra împărțirii profitului net
  3. Eventuale alte propuneri prezentate direcțiunii în sensul §-lui 21 din statute cu 48 ore înainte de adunare.
- NB. Acei Domni acționari, cari voesc să-și exercite dreptul de votare trebuie să-și anunțe direcțiunii participarea cu 24 ore înainte de a se ține adunarea generală (§ 10 din statute)
- Arad, din ședința ținută la 23 Februarie 1922

Direcțiunea institutului
„ARADANA“
soc. comerc. și industr. pe acții în Arad.

Activ

CONTUL BILANȚ LA 31 DECEMBRIE 1921.

Pasiv.

Casa în numerar — — — — —	541,165 ²⁴	Capital de acții — — — — —	7 500,00 [—]
Bonuri la bănci — — — — —	868.117 [—]	Fond de rezervă — — — — —	47,296 ³²
Mărfuri — — — — —	3.394,528 ⁰³	Fond de pensiuine — — — — —	25,000 [—]
Realități proprii — — — — —	600,000 [—]	Fond scopuri fil. și culturale — — — — —	16,220 ⁷⁵
Efecte proprii — — — — —	1.091,185 [—]	Spese de fondare — — — — —	105,000 [—]
Mobilier — — — — —	50,772 ⁴⁰	Dividendă neridicată — — — — —	29,790 [—]
Debitori la mărfuri — — — — —	2.338,822 ³⁵	Depuneri spre fructificare — — — — —	1.588,841 ²²
Conturi curente debitoare — — — — —	1.596,729 ⁷³	Impozit restant — — — — —	28,480 ⁴⁹
	3,935,552 ⁰⁸	Conturi curente creditoare — — — — —	375,458 ⁴⁹
		Venit transpus din anul 1920 — — — — —	12,204 ⁷⁶
		Venit curat — — — — —	753,717 ²⁷
	10.482 019 ⁸⁰		10.482,019 ⁸⁰

Debit

CONTUL PROFIT ȘI PERDERE LA 31 DECEMBRIE 1921.

Credit

Salare — — — — —	220,970 [—]	Venit transpus din 1920 — — — — —	12,204 ⁷⁶
Bani de locuință — — — — —	8,979 ¹⁰	Provizțiuni și alte venituri — — — — —	349,537 ²⁴
Imprimare și spese de birou — — — — —	224,146 ⁴¹	Câștig la mărfuri — — — — —	1.038,020 ⁶³
Interese la depun. spre fructific. — — — — —	67,218 ⁷³		
10 proc. impozit la int. Depuneri — — — — —	8,066 ²⁴		
Marce de prezență — — — — —	6 360 [—]		
Competință de timbru — — — — —	2,270 [—]		
Porto poștal — — — — —	4,534 ³⁶		
Dare erarială și comunală — — — — —	23,105 ⁹⁹		
Pretenziuni dubioase descrise — — — — —	58,185 ³⁷		
Venit transpus din 920 — — — — —	12,244 ⁷⁶		
Venit curat — — — — —	753,717 ²⁷		
	1,399,762 ⁶³		1.392, 62 ⁶³

Ioan Moldovan m. p.
director executiv.

Arad, la 31 Decembrie 1921,

Ictan Tatu
șef contabil procurist.

Dr. Eugen Costina, m. p. președ.
Vasile V. Ștetan, m. p.
Maxim I. Vulcu, m. p. vice președ.
dr. Eugen Barbul, m. p.
Ioan Chera, m. p.

Direcțiunea
Dr. Mihail Mărcuș, m. p.
Victor Slăvescu, m. p.
dr. Teodor Pap, m. p.
dr. George Moroianu, m. p.
Anrel Dimitrescu, m. p.
Consiliul de control

Vasile Goldiș, m. p.
Dr. Iustin Marșieu, m. p.
Teodor Stan, m. p.
Cornel Lazar, m. p.
Augustin Butariu, m. p.

Verificat și găsit conform cu registrele și realitățile :

dr. Ioan Robu, m. p. președinte
Mihail Conștăntin, m. p.

Demetriu Muscanu, m. p.
Lazar Paicu, m. p.

Florian Roxiu, m. p.
Aurel Morariu, m. p.

„VICTORIA“ INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII ARAD.

Prospect de emisiune.

Pentru a putea satisface pe deplin cerințelor mari impuse pe terenul comercial, industrial și economic, Adunarea Generală ținută la 19 Februarie 1922, a aprobat urcarea capitalului social de la Lei 4,000.000 la Lei 10,000.000.

În baza autorizării primite, pentru completarea capitalului social, Direcțiunea institutului de credit și economii »Victoria« Arad, emite 60.000 buc. de acții à Lei 100 nominal, pe lângă următoarele condițiuni:

1. Fiecare acționar trecut în registrele institutului, poate opta după două acții vechi, trei acții noi cu prețul de 150 Lei de acție.

2. Dreptul de optare se poate exercita până la 15 Martie 1922,

3. Acțiunile neoptate rămân la dispoziția Direcțiunii și se vor vinde acționarilor cu 150 Lei per acție iar neacționarilor pe lângă prețul de 220 Lei per acție.

Pentru acestea acțiunile neoptate, se primesc de la început prenotări. Direcțiunea însă își rezervă dreptul de a le repartiza după buna ei chibzueală.

4. Din prețul de Lei 150, respective 220 Lei, 100 Lei trece la capitalul de acții, iar după detragerea speșelor de emisiune, restul va intra la fondurile de rezervă.

5. Prețul acțiunilor optate se varsă în 2 rate, ș. a.

a) la optare 100 Lei de acție, iar restul;

b) de 50 Lei per acție până la 1 lunie a. c.

Pentru acțiunile rămase neoptate se fixează termenele de plată:

a) la subscriere 100 Lei de acție, iar restul;

b) de 120 Lei până la 1 lunie a. c.

Acei acționari, cari până la 15 Martie a. c. vor plăti prețul integral al acțiunilor optate respective subscrise dimpreună cu 6% interese din 1/1. 1922 până la ziua plății, vor beneficia de dividenda anului 1922.

6. Pentru ratele vărsate, acționarul beneficiază de o dobândă de 6%, iar pentru cele restante se percepe 8% interese de întârziere.

8. Față de acționarii cari nu-și achită ratele până la 1 lunie a. c. se aplică dispozițiunile paragrafului 10 din statutele institutului.

8. Despre acțiunile subscrise se vor estrada titluri provizori, până la preschimbarea lor cu acții originale à Lei 500 nominal.

Sunt deci recercați domnii acționari, ca acțiunile subscrise pe baza acțiunilor vechi să le întregască prin prenotare din acțiunile rămase eventual neoptate, la numărul bucăților divizibil cu 5, în scopul contragerii tuturor acțiunilor în acții de 500 Lei nominal. Aceasta operație o va efectua Direcțiunea când va afla de bine.

La caz, că acționarul nu se folosește de acest favor, ori că nu se va putea efectua întregirea, pentru frânturi de acții se vor elibera »Titluri parțiale de acții«.

9. Optarea se exercită la locurile de subscriere mai jos fixate, pe baza acțiunilor vechi, unde se vor prevedea cu clauzula optării.

10. Optarea și subscrierea se va face afară de Centrala și filiale noastre:

a) la toate băncile românești membre la „Solidaritatea“;

b) la Banca Românească, Banca Marmorosch Blank & Co., Banca Comercială Română și Banca Chrissoveloni în București.

11. Acționarii noi intră în drepturile statutare cu data de 1 Ianuarie 1923.

Arad, la 19 Februarie 1922.

Direcțiunea institutului.